

VRIJHEID OP DE LEVENSWEG OF WAT IS EEN GOED CONSULT?

DOOR HAJO BANZHAF

Voordat je probeert de toekomst uit de kaarten te lezen of je lot in de sterren te ontwaren moet je je natuurlijk afvragen of, en in hoeverre de toekomst eigenlijk vaststaat. De meningen hierover zijn altijd al verdeeld geweest. Er zijn religies zoals de orthodoxe Islam waar de leer van de predestinatie (lat. voorbestemming) gepredikt wordt. En het lijkt erop dat ook velen in het esoterische wereldje geloven dat alles al vaststaat, ook wat ik hier ga opschrijven, zelfs nu ik hier voor een nog tamelijk leeg wit vel papier zit. Maar als dat werkelijk zo zou zijn, zou je dan niet veel vaker in de krant lezen: 'Helderziende heeft alweer 6 goed in de lotto!' ?

In het christendom is men verdeeld over deze kwestie. Dat in de bijbel voor beide meningen talrijke bewijzen te vinden zijn is dan ook niet verwonderlijk. Het zijn vooral de bijbelse profetieën die immers – als je ze letterlijk neemt – allemaal op de overtuiging terugvoeren dat de toekomst voorbestemd is en daarom voor langere perioden voorspelbaar. Kijken we terug in de wereldgeschiedenis dan zien we dat veel van deze profetieën niet uitgekomen zijn. 'Nog niet!' zal de echte fundamentalist natuurlijk direct roepen. Zo voorspelde Jeremiah, een van de grote profeten uit het Oude Testament, bijvoorbeeld een dramatische en blijvende ondergang van Babylon en dat de stad daarna tot in de eeuwigheid niet bewoond zou worden. Dat was in de 6^e eeuw voor Christus. De stad heeft nooit een ondergang meegemaakt, integendeel, Alexander de Grote maakte haar tot zijn regeringscentrum. Later trok men meer en meer uit de stad weg en verloor zij haar betekenis omdat er een nieuwe hoofdstad gebouwd was, maar Babylon is tot op de dag van vandaag bewoond.

De meest uitgebreide voorspelling uit de bijbel is in het laatste boek te vinden, in de Apocalyps, waarin Johannes het einde van de wereld beschrijft. Meteen in het begin staat er: 'de tijd is nabij' en aan het eind zegt Jezus: 'ja, ik kom gauw'. Sindsdien is bijna 2000 jaar verstreken, waarin talloze gebeurtenissen steeds weer als het begin van de ondergang geduid zouden worden. Tot dusver heeft de wereld het allemaal tamelijk goed overleefd. Natuurlijk kan je niet van iedere niet uitgekomen voorspelling zeggen dat hij later wél uit zal komen. Maar 2000 jaar is naar menselijke begrippen niet 'gauw'.

En als de informatie in de Apocalyps niet voor het menselijk verstand geschreven is, dan is dit boek met voorspellingen niet te verklaren.

Tot die conclusie schijnen inmiddels zelfs de Jehova getuigen gekomen te zijn, omdat ze er na vijf foute voorspellingen er - ten minste officieel - mee opgehouden zijn de datum voor de ondergang van de wereld te berekenen.

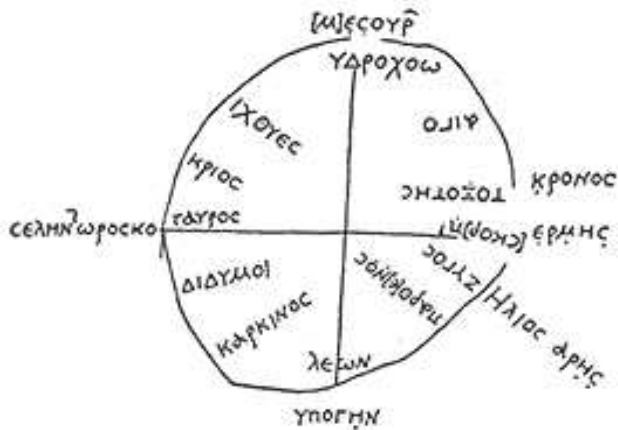
Toch is men in sommige christelijke kringen er nog steeds heilig van overtuigd dat alles strikt voorbestemd is. Gereformeerden, in het bijzonder de Calvinisten, geloven zelfs dat het vanaf het begin vast staat of een mens na zijn dood in de hemel of in de hel terecht komt. Dientengevolge zijn mensen eigenlijk slechts marionetten in een spel dat God eeuwen geleden minutieus uitgedacht heeft en dat voor ons, zonder dat we doel en zin begrijpen, gespeeld wordt, totdat uiteindelijk het doek valt. Deze mening staat echter haaks op de christelijke leer van vrije wil en keuzevrijheid van de mens, een vooral in de katholieke kerk bijna dogmatisch thema. Omdat de bijbel voor beide meningen voldoende bewijs levert, zal de discussie over dit thema ook binnen de kerken zeker doorgaan.

Johannes ontvangt de openbaring

Sinds de berekening van de eerste persoonlijke horoscoop in de 5^e eeuw voor chr. is deze kwestie ook voor astrologen relevant. Bovendien hebben astrologen over 't algemeen beweerd dat alles voorbestemd en voorspelbaar is en dat dreigend ongeluk – indien al mogelijk – slechts door hun

amuletten af te wenden is. Daarentegen hebben astrologiescholen al honderden jaren doorgaans een houding aangenomen die door Johannes Kepler als volgt werd gekenschetst: 'De sterren zijn slechts de vader van je lot. En de moeder is je eigen ziel'. Daarmee is de constellatie van de sterrenhemel op het ogenblik van geboorte onze aanleg en die aanleg brengt ons noodlot voort. Maar onze ziel heeft de vrijheid en de opdracht om het geheel vorm te geven.

Boven: de oudste ons bekende horoscoop, van 29 april 410 voor chr.

Wij zijn slechts vastgelegd wat onze uitgangspositie betreft. We zijn in een vreedzame of in een oorlogszuchtige tijd, in armoede of in rijkdom, in een liefdevolle of in een verscheurde familie geboren. Wij zijn door onze genetische code als man of als vrouw, als kleurling of als blanke, als een groot of als een klein mens in Europa, Afrika, Azië, Australië of in Amerika ter wereld gekomen. Analoog met deze uiterlijke condities is er ook een innerlijke aanleg die ons evenzeer aangeboren is. We moeten deze aanleg niet als een gevangenis beschouwen maar meer als ons punt van vertrek. Het gaat er van begin af aan om wat wij met onze aanleg doen, hoe wij onze mogelijkheden ontplooiën en precies daarin ligt een enorme vrijheid. Wij kunnen er grootse dingen mee doen of ons overgeven en het opgeven voordat we ook maar begonnen zijn omdat we denken dat het toch immers niet uitmaakt, omdat alles toch al vastligt. Of we gaan op weg, nieuwsgierig naar wie we eigenlijk zijn, om te ontdekken wat er allemaal in ons steekt en wie we uiteindelijk kunnen worden. En raken we daarbij soms aan onze grenzen, dan stelt Albert Camus ons met een knipoog gerust dat onze fantasie ons troost met wat we niet kunnen zijn en onze humor ons troost met wat we zijn.

Een befaamde uitzondering onder astrologen is Nostradamus die midden 16^e eeuw zijn beroemde profetieën schreef en dat meteen voor de komende 2242 jaar! Omdat hij zich heel beeldend uitdrukte waren zijn profetieën alleen achteraf te begrijpen en aan een of andere gebeurtenis toe te schrijven. De enige exacte tijdsbepaling betrof de zonsverduistering in augustus 1999 en daar voorspelde hij de aankomst van een verschrikkelijke koning die uit de hemel zou komen. Wij weten nu dat deze zonsverduistering weliswaar een veelbesproken spektakel was, maar dat er toch geen catastrofe plaatsvond, hiermee blijkt dat ook Nostradamus zich kon vergissen en zichzelf overschat heeft toen hij meende dat de toekomst vast stond en hij haar eeuwen van tevoren kon voorspellen.

Tot vandaag de dag zijn er vermaarde astrologen die de horoscoop zien als uitdrukking van een voorbestemming waar niets aan te veranderen valt. De meeste astrologen zien de geboortehoroscoop echter als een dynamisch model dat de mens zijn aanleg en zijn sterke en zwakke kanten laat zien en hem aanmoedigt om zijn overdrijvingen te minderen en de zwakke punten te versterken en ze gelijk te trekken om zo, uiteindelijk heel en geheeld te worden.

In de omgang met de Tarot krijg je de indruk dat het bij de kaarten ook zo werkt. Als je ze bij te nemen beslissingen te voorschijn haalt en be vraagt welke van de drie mogelijkheden de beste is dan geeft de tarot telkens inzicht omtrent weg A, weg B of weg C maar zegt niet: 'vergeet weg A en B. Voor jou is weg C voorbestemd en dat is de enige weg die je gaan kunt!'. Dit is natuurlijk geen bewijs. En waarschijnlijk kan er ook voor geen van beide overtuigingen onomstotelijke bewijzen gevonden worden. Evenmin als bewezen kan worden dat wij werkelijk leven en alles niet slechts dromen. Toch is er zoiets als vervulde vrijheid die ons ervan overtuigd doet zijn dat we met een bedoeling handelen. Maar dat kan natuurlijk ook een dwaling zijn. 'Zou een steen die je gooit bewustzijn hebben, dan zou hij kunnen denken dat hij kon vliegen' geeft de grote filosoof Spinoza te bedenken.

Zeker behoort de droom van de vrije wil tot de grootheidsfantasieën van ons ego. Maar iedereen die op oudejaarsavond wel eens goede voornemens heeft gemaakt weet hooguit na driekoningen hoe vrij of onvrij wij werkelijk zijn. En hier gaat het nog niet eens om noodlot van buitenaf, maar om onze gewoonten.

Toch zijn deze gewoonten zo 'gewoon' dat je ze lange tijd niet opmerkt. Als je je ervan bewust wordt zijn ze al zo sterk dat ze bijna niet te verbreken zijn.

Mark Twain zei al dat je gewoontes niet uit het raam kan gooien. Je zult ze tree voor tree van de trap af moeten lokken. Schrijver en Nobelprijswinnaar Isaac Bashevis Singer brak een lans voor de vrije wil toen hij – met een knipoog – opmerkte: ‘Je moet wel geloven dat we een vrije wil hebben, we hebben geen keus’. Inderdaad gaan veel van onze gesprekken over wie wanneer iets gedaan heeft en wat wij daarvan vinden. Wij zien de mens als de veroorzaker van zijn daden en dat geloven wij ook van onszelf. Alleen als er sprake is van schuld zoeken wij de oorzaak liever buiten ons. Wij huiveren voor de verantwoordelijkheid die wij moeten nemen voor onze beslissingen. Dat weegt zwaar en drukt op ons als we een verkeerde keuze hebben gemaakt. Daarom schuiven we het nemen van een beslissing voor ons uit, nemen we halve beslissingen, bouwen we achterdeurtjes in of prenten we ons in dat we geen keuze hebben. Maar die hebben we altijd, al bestaat die er slechts uit om wat we meemaken ook eens anders te zien. Ook als we schijnbaar geen besluit nemen, is dat een keuze. Want aarzelen en treuzelen is ook een keuze!

Helemaal zeker of we werkelijk vrij zijn zullen we nooit weten. En waar we niet zeker weten, zullen we moeten geloven. En (alleen) dat wat we geloven weten we zeker, hoe tegenstrijdig dat ook klinkt. Misschien vergaat het ons wel als de koning die op de eerste planeet de kleine prins ontmoet. In zijn wereldje gehoorzaamt zelfs de zon hem. Als hij daartoe het bevel geeft gaat zij onmiddellijk onder – uiteraard alleen als hij het bevel op het juiste ogenblik geeft!

Als filosofie noch religie ons het juiste antwoord kunnen geven, laten we dan eens naar de natuurkunde kijken. Daar was het immers al heel lang gebruikelijk om van de voorspelbaarheid van de verschijnselen uit te gaan. Omdat de natuurkunde ons leert dat dezelfde oorzaak steeds hetzelfde gevolg heeft hoef je alleen maar de oorzaak te onderzoeken om te kunnen voorspellen hoe een en ander zich zal ontwikkelen. Maar hoe vaak deze voorspellingen uitkomen kunnen we b.v. zien bij het uitkomen van de weersverwachting. Ook hier geloofde men dat als je genoeg nauwkeurige metingen over een langere periode zou verzamelen, dat je dan ook op de lange termijn nauwkeurige voorspellingen kon doen. Met de opkomst van de kwantum fysica in de jaren twintig van de vorige eeuw en dank zij de kennis die het onderzoek naar de chaos theorie opleverde, weten wij vandaag de dag dat dergelijke voorspellingen nooit nauwkeurig kunnen zijn op de lange termijn. Minimale verschillen in de beginwaarden kunnen tot maximale verschillen in de uitkomsten leiden. Dat geldt voor het weer, voor de beurskoersen, voor dingen die staan te gebeuren, voor talloze tendensen en ont-

wikkelingen die men ‘niet lineair’ noemt en waarvan men tegenwoordig weet dat zij een overgroot deel van alle ontwikkelingsprocessen vormen. Daar hoort ook de levensweg van de mens bij.

Hans-Peter Durr, een vooraanstaand kwantumfysicus, heeft daarom gezegd dat de toekomst ons niet om pedagogische redenen onthouden wordt. Wij kunnen haar niet zien omdat zij er nog niet is. En hij maakt de vergelijking met een stapel witte, onbedrukte kaarten die pas een beeld tonen als ze omgedraaid worden.

Onder: de toekomst: een stel blanco kaarten

De toekomst is alleen in potentie aanwezig als een scala aan mogelijkheden. Welke daarvan werkelijkheid worden, ligt aan vele factoren. Zeker ook aan ons. Daarom zegt Margriet de Moor dat vlak in de buurt van het leven waarin wij toevallig terechtgekomen zijn, er nog een ander is, dat we evenzogoed zouden kunnen leven.

Ons leven is een ononderbroken opeenvolging van beslissingen die het totaal van onze levensweg vormen. De tarot laat dat zien in de kaart van de Zegewagen. Deze kaart toont ons de mens die op weg gaat, waarbij de wagen door twee volkomen verschillende krachten getrokken wordt. Deze krachten worden in vele tarotdecks als een witte en een zwarte sfinx afgebeeld. Zij staan voor de tegengestelde interesses en mogelijkheden waartussen wij steeds keuzes moeten maken. Aan de ene kant zien wij onze goede voornemens, onze bewuste doelen en idealen tegenover onze gewoontes, onze zwakheden en instinctieve reacties. Wij zijn zelf de menner en het is onze opdracht de beide tegengestelde krachten zo te binden dat zij gezamenlijk voorwaarts gaan en ons niet tegenhouden. Waarheen de weg ons voert en welke keuzes wij maken ligt geheel en al bij onszelf. Want ook wanneer we geen beslissingen nemen, zelfs als we de teugels loslaten en de trekdieren hun weg laten zoeken, is dat onze beslissing.

Het doel aan het eind van de weg is eenheid. Daarmee wordt de mens als hele persoonlijkheid bedoeld; iemand die zich zo lang met innerlijke en uiterlijke tegenstellingen bezig gehouden heeft dat hij daarbovenuit gegroeid is en een 'heel' mens geworden is. Daarmee wordt ook het overwinnen van uiterlijke scheidingen en splitsingen bedoeld.

Op het moment dat Adam en Eva beseften dat zij een man en een vrouw waren, ging het paradijs verloren. Sindsdien zijn wij mensen op zoek naar de verloren eenheid (op de tarotkaart gesymboleerd door de gouden punt aan de staf van de wagenmenner) Zolang wij ons nog als man of als vrouw zien en tussen goed en kwaad, hemel en aarde of God en mens onderscheid maken, hebben wij het toppunt van de mystieke eenheidservaring nog niet bereikt en moeten wij steeds weer tussen alle mogelijke tegenpolen en alternatieven kiezen.

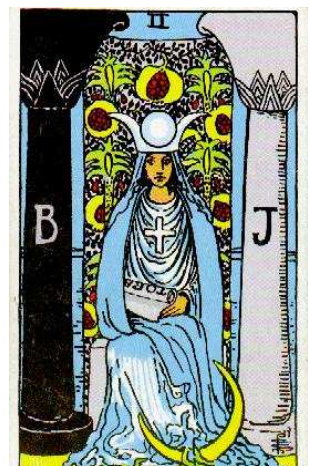

Met de vrucht van de boom van kennis van goed en kwaad begon de splitsing.

Pas met het bewustzijn dat de mens verkreeg door het eten van de vrucht van de boom van kennis van goed en kwaad, betrad hij de wereld van de tijd waarin er zoiets als toekomst schijnt te zijn. Volgens mij is er geen dier die daarover nadenkt. Een eekhoortje dat in de herfst zijn wintervoorraad aanlegt doet dat niet omdat hij aan de komende winter denkt en zich daar zorgen over maakt, maar omdat zijn instinct hem zegt dat hij dit telkens in dit jaargetijde moet doen.

Zich de toekomst voor te stellen en zich daarover zorgen te maken is typisch iets van de mens. Sinds wij uit het paradijs (= de onbezorgdheid) verdreven werden, hebben wij zorgen. Sindsdien weten wij – als enige levende wezens – dat wij sterfelijk zijn. Daarom hebben we ons ook een voorstelling van het begrip tijd ontwikkeld, de tijd, die we als een zekerheidsbuffer tussen het heden en het einde geplaatst hebben. We kunnen dan over onze toekomst nadenken, hebben zo onze gedachten over ons noodlot en proberen we te begrijpen wat de zin van dat alles zou kunnen zijn. Zo zijn er intussen 6 miljard mensen op aarde en feitelijk weet niemand waarom. Maar allen vragen het zich van tijd tot tijd af en vinden antwoorden, waar zij geloof aan hechten. 'De mens is ontwaakt in een wereld die hij niet begrijpt. Sindsdien probeert hij antwoorden te vinden' zei Jung hiervan.

Met het ontwaken van het bewustzijn zijn wij uit het paradijs verdreven maar we hebben daarvoor het onderscheidingsvermogen gekregen. De mens kan zich – als enig wezen – tegen zijn natuur keren. Alleen wij kunnen de verantwoordelijkheid voor onze daden en beslissingen nemen. Alleen wij denken na over ons lot. Dit alles is tegelijkertijd ontstaan en hoort daarom in eigenlijke zin bij elkaar. Daarom is de vraag naar vrijheid of noodlot alleen te beantwoorden met vrijheid en noodlot. Wij zijn vrij in onze keuzes – geloven we althans – en precies dat is ons noodlot. Wij zijn op zoek naar het paradijs dat wij verloren hebben (de eenheid) en de weg ernaartoe is ons lot. Deze weg is zo uniek individueel als onze genen, ons handschrift, onze handlijnen en onze horoscoop.

doen en laten

Daarbij moeten we eeuwig keuzes maken tussen de twee principes die verbeeld worden door de eerste kaarten van de grote arcana, tussen het actieve, solaire handelen van de Magiër en de

passieve lunaire bereidheid van de Hogepriesteres, tussen doen en laten, hoofd en buik. We kunnen worstelen om inzichten te krijgen (Magiër) of afwachten tot zij tot ons komen (Hogepriesteres). Bij alle waardering die wij wellicht voor de handigheid, behendigheid, dapperheid en dadendrang van de Magiër hebben, moeten we bedenken dat we dat slechts zelden zelf in ons leven toepassen want meestal handelen we verrassend genoeg totaal vanuit ons onbewuste. Wie op zijn leven terugkijkt, zal zien dat de echt belangrijke ervaringen, ontmoetingen en gebeurtenissen niet plaatsvonden omdat wij dat zo wilden of gearrangeerd hadden, maar omdat ze plotseling en vaak totaal verrassend optraden en wij de betekenis ervan pas later inzagen. Als de belangrijke besluiten genomen worden klinkt er juist geen trompetgeschal. Onze levensbestemming gaat liever stil te werk. Maar één beslissing zouden we, als we ervoor staan, zeer bewust moeten nemen. Wij worden in de loop van het leven talrijke malen verwond, teleurgesteld, geërgerd of tot vertwijfeling gebracht. Het zijn allemaal splitsingen waarbij we steeds de keuze hebben door de pijn verbitterd te raken of er wijzer van te worden. Deze keuzevrijheid hebben we altijd. Kiezen we hier vanuit ons onbewuste dan gaan we meestal de weg van verbittering; de reden dat de ogen van zoveel mensen in de loop van hun leven almaar doffer worden en de teleurstelling van hun gezichten afstraalt. Wijsheid kan ons echter in deze momenten troosten en helpen om rust en zachtheid te verschaffen in plaats van te verstarren in verbitterd ons gelijk willen halen.

Omdat onze vrijheid in de ontplooiing van ons karakter ligt is het natuurlijk belangrijk en nuttig om onze aanleg te kennen. Anders houden we onze vrijheid tot zelfontplooiing al te gemakkelijk voor de vrijheid om te doen wat we willen. Daar zouden we echter zeer snel bij onze grenzen komen want ieder 'ik' heeft onbereikbare grootheidsfantasiën. Zou almachtig, onsterfelijk, onweerstaanbaar, beroemd, onovertreffbaar, alwetend, steenrijk en nog veel meer willen zijn. Omdat deze doelen amper tot de aard van een mens behoren zullen we ze niet kunnen vervullen en zijn we weer teleurgesteld. Waarschijnlijk ligt hier de oorsprong van ons beeld van 'noodlot'. We bedenken een dergelijk doel of we geloven bij een ander mens iets ontdekt te hebben dat we graag willen. Zodra we proberen anderen na te doen om ons doel te bereiken zullen we waarschijnlijk falen of er niet gelukkig van worden omdat we niet onze eigen talenten ontwikkeld hebben maar anderen kopiëren. Het 'ik' heeft over het algemeen weinig inzicht in het eigen falen en noemt dat dan noodlot, het boze oog of pech. En de reden dat het niet lukte was toch echt omdat het een

'bedacht' doel was, iets dat ons hoofd, ons verstand bedacht had en niet uit ons wezen voortkwam. Iets wat verrassend of onverwacht wél lukt, noemen wij 'geluk'. Het verschil is dat wij bij geluk niet geloven dat het verkeerd geadresseerd is en bij pech geloven we dan wel. Bij oudere tarotdecks zien we deze inschatting nog duidelijk. Geluk en pech worden als een gril van het blinde lot over de mens uitgestort.

geluk en pech

Het Rad van Fortuin

Een truc om de mens bij voortdurend gelukkig en vrij van problemen te laten leven is er zeker niet. Voor het omgekeerde schijnt er wel een werkzaam recept te zijn: niet naar je bestemming leven.

Daarom zijn de nieuwe afbeeldingen van het Rad van Fortuin heel verhelderend. De Crowley tarot laat ons zien dat het aardse (verticale) rad krachtig verbonden is met het spaakloze hemelse rad aan de hemel (horizontaal) en op deze manier dat het aardse rad der tijd met het hemelse rad overeenkomt en ons daarmee zekerheid verschaft dat alles op de juiste tijd zal gebeuren, overeenstemmend met onze (astrologische) aanleg.

De symboliek van de Rider Waite tarot beschrijft het Rad der Tijd als een goddelijke wet die ons aanspoort tot zelfontplooiing en meer speciaal ontwikkeling van het lage naar het hoogste en daarmee het beste in ons tot ontwikkeling brengen.

Het Duitse woord schicksal

Er zijn verschillende etymologische verklaringen voor de oorsprong van het Duitse woord 'schicksal'. Veelal wordt het teruggevoerd op het Oudnederlandse woord 'schicksel' wat zoveel betekent als 'zich in de situatie schikken'. Dat is een van de manieren om het woord schicksal te verklaren, de andere manier is het te splitsen in schicken en sal, wat salus (heel) betekent. daarmee doelen wij op schicksal op de positieve manier, namelijk dat wat ons heel maken zal.

Heel is het doel van de spirituele weg. Heelheid is het equivalent in de vocabulaire van de Jungiaanse psychologie. Volgens de astrologie leidt de planeet Saturnus ons op deze weg. Saturnus geldt traditioneel als de planeet van het lot die ons steeds met de werkelijkheid confronteert – en als het moet streng en nadrukkelijk. Steeds als we van onze weg afdwalen, steeds als we proberen andermans leven of gedragingen te kopiëren of van een ander leven dromen, brengt Saturnus ons nu eens zacht dan weer hard tot bezinning en zet ons ontvankelijk op onze eigen weg. Alleen zo ontstaan nieuwe wegen. We zouden anders op de oude gebaande wegen blijven.

Zolang wij doelen van het ego nastreven die slechts bedacht en (dus) niet authentiek zijn beleven wij deze beperkingen als noodlot van buitenaf dat onze plannen doorkruist. Misschien moeten we het anders zien: als we ons lot als bij ons behorend beschouwen, dan erkennen we dat deze schijnbaar uiterlijke elementen eigenlijk onze innerlijke bewuste krachten zijn die ons tot onszelf willen voeren. Zolang we onszelf echter alleen van horen-zeggen kennen begrijpen we dat niet en beleven wij het lot als iets vreemds dat ons onrechtvaardig van buitenaf opgelegd wordt

De filosofie van het avondland noemt Thales van Milete als eerste wijze op Europese bodem. Hij leefde in de 6^e eeuw voor Chr. en zorgde dat er bij de ingang van het grote orakel van Delphi het beroemde "Ken Uzelve" te lezen stond. Daarmee maakte hij duidelijk wat het doel van een orakel is. Deze zelfkennis is de sleutel tot vrijheid. Wij zijn de mens die wij zijn. Maar wie dat dan is dat moeten en kunnen wij ontdekken. Want alleen dan kunnen wij onszelf worden en dat op het hoogste niveau.

Tegen deze achtergrond is natuurlijk de vraag aan astrologen, tarotisten en andere raadgevers: wat is een goed consult? Veel mensen denken dat een consult alleen dan goed is als de gemaakte prognoses zo exact mogelijk uitkomen. Daarom hoor je van een cliënt die je maanden later weer

tegenkomt vaak het 'compliment': 'het klopte, alles kwam uit!' dan denk ik vaak: 'Ja, omdat u niet voor een andere mogelijkheid gekozen heeft!'

Dit moet geen vrijbrief voor raadgevers zijn. De keuzevrijheid van de mens ontslaat hen niet van de verantwoordelijkheid om werkelijk naar eer en geweten raad te geven. De maatstaf is hierbij niet of alles uitgekomen is zoals het als mogelijk en waarschijnlijk in het vooruitzicht is gesteld. Onze toekomst ligt niet vast. Wij maken haar tijdens ons leven zelf door de keuzes die we doorlopend maken. Door ons leven tot nu toe, door onze houding en de vele genomen beslissingen, hebben we zo het een en ander gezaaid, wat we nog zullen oogsten. Vooral voor de nabije toekomst hebben we op deze wijze al veel in gang gezet dat zijn schaduw al vooruit werpt. En dat is wat we kunnen voorspellen. Daarom kunnen we in een serieus consult ook voorspellingen doen, maar je moet niet de indruk wekken dat je voorspelling onafwendbaar voorbestemd en te voorzien is.

Een goed consult is nooit bindend of beperkend maar verruimend. Zij toont de raadzoekende mogelijke tendensen, benoemt wat speelt en geeft aan wat de kansen zijn. De filosoof Arthur Schopenhauer heeft de situatie van de mens met een mooi beeld zo beschreven: 'Het lot schudt de kaarten en wij spelen'; daarbij zijn de kaarten symbolisch voor onze uitgangspositie.

Wat wij ervan maken ligt geheel aan onszelf. Natuurlijk spelen we beter als we de regels en mogelijkheden van het spel beter kennen. Dan kan je zelfs met 'slechte' kaarten nog een goed spel spelen.

Precies daar kan een goed consult goede diensten bewijzen. Hoe beter wij onszelf en onze mogelijkheden kennen hoe minder wij anderen proberen na te doen. En des te beter en harmonischer worden onze handelingen en zijn wij in staat op onze eigen wijze te reageren op de uitdagingen die op ons pad komen. Daarom is het ook zo moeilijk om voor een rijp en bewust mens voorspellingen te doen. Hoe meer iemand gebruik maakt van zijn keuzemogelijkheden, hoe minder hij zich wil laten voorspellen wat hij zal doen en beleven. Als iemand daarentegen verregaand onbewust leeft, instinctief reageert en liever de weg van de minste weerstand neemt, dan is zijn gedrag met grote mate van waarschijnlijkheid te voorspellen.

Natuurlijk is niet iedereen die een consult wenst het met deze stelling eens. Sommigen zijn graag bereid hun vrijheid op te geven en zich op deze manier zekerheid te verschaffen – voor zover het zekerheid met een prettige afloop is natuurlijk! Nemen we aan dat iemand met chronische

geldzorgen onze raad inroept, dan zal hij op alles wat je zegt braaf ja-knikken. Uiteindelijk zegt hij dat hij zijn probleem nu echt aan wil pakken en hoe lang dat dan duren zal? In zo'n geval is voor alles de vraag wat hij met 'aanpakken' bedoelt. Is er werkelijk een vast voornemen om dit probleem op te lossen of is het meer een wens om alles achter de rug te krijgen? Je kunt dat een beetje uit de formulering van de vraag halen. Is het: 'wat kan ik doen om mijn financiële problemen blijvend op te lossen?' of is het meer van: 'wanneer wordt het eindelijk beter?' In het eerste geval kan een orakel goede diensten bewijzen, in het tweede geval wordt het spel als een goedkoop pleistertje misbruikt.

Dat geldt natuurlijk ook voor de meest voorkomende vragen: 'komt mijn ex terug?' of 'wanneer vind ik eindelijk mijn grote liefde?' Zoals überhaupt voor alle vragen die met 'wanneer' beginnen. Daar de toekomst niet vaststaat zijn alle wanneer-vragen nooit duidelijk te beantwoorden. Eigenlijk kan je alleen een plus-minus tijdsaanduiding aangeven waarin de kansen gunstig of minder gunstig zijn. Juist hier ligt een grote verantwoordelijkheid bij de raadgever. Het is verleidelijk om een vertwijfeld iemand schijnroost te bieden door te zeggen dat 'alles goed komt'. Het resultaat is dan vaak dat die persoon weken of zelfs maanden gaat zitten wachten tot zijn ex terugkomt of dat een ander probleem zich vanzelf oplost. Daarmee gaat veel waardevolle tijd van leven onherroepelijk verloren en tot slot weer een teleurstelling.

In plaats van voorbarig lichtvaardige voorspellingen te doen is het veel vruchtbaarder om met de raadzoekende een andere vraag te bepalen.

Bij een verbroken relatie kan om te beginnen misschien een blik op de horoscoop duidelijk maken waar de onoverkomelijke problemen lagen en over welke hindernissen deze twee mensen gestruikeld zijn. En dan kan de vraag of het werkelijk wel zo goed zou zijn dat de ex terugkomt tot interessante inzichten leiden. En naar gelang het antwoord uitvalt, kan de volgende vraag dan bijvoorbeeld luiden: 'wat kan ik doen om hem of haar weer terug te krijgen?' of 'hoe kom ik het beste over de pijn van deze scheiding heen?' of 'wat kan ik doen om een nieuwe relatie te vinden?' En wanneer het om een structureel patroon gaat zou je kunnen vragen 'waarom gebeurt mij dat steeds? En wat moet ik in de toekomst anders en beter doen?'

De mythologie geeft ons hier waardevolle aanwijzingen. Daarin wordt immers vaak verhaald van uitzonderlijke moeilijkheden en gevaren waar de mensen aan blootgesteld waren, tot uiteindelijk een held verschijnt die kwam, zag en overwon.

Zo is er in de Odyssee sprake van een zee engte waar de sirenen zo vol verlangen zongen dat alle vissers betoverd op de klippen voeren en omkwamen. Even angstwekkend was de sfinx, die in Thebe paniek zaaide omdat zij alle jongelingen verslond die haar raadsel niet wisten op te lossen.

Maar Odysseus weerstond de sirenen. Hij liet zijn bemanning hun oren dichtplakken zodat zij het gezang niet konden horen en hij liet zichzelf aan de mast van het schip vastbinden. Zo gelukte het hem om als eerste door de zee engte te varen waarop de sirenen zich in zee wierpen. En sinds die tijd kunnen de mensen door deze zee engte varen. Hetzelfde verhaal bij de sfinx. Nadat Oedipus haar raadsel had opgelost, stortte zij zich in de diepte en Thebe was van haar verschrikking bevrijd.

Dergelijke verhalen maken ons duidelijk dat de krachten van de natuur steeds hetzelfde doen, zij zijn niet creatief. De sfinx geeft elke keer hetzelfde raadsel op. De sirenen konden, weliswaar wondermooi en hartbrekend, maar toch alleen maar zingen. Hetzelfde geldt voor de andere mythen: de hydra die Herakles moest doden, kan slechts nieuwe hoofden produceren en de draak kan alleen maar vuur spuwen

De prestatie van de held is dan ook dat hij het patroon herkent en er een oplossing voor vindt. Dat doet ons natuurlijk denken aan menig patroon waar wij ons in ons leven verstrikt hebben en waar we ons graag uit zouden willen bevrijden.

Ook daar is de gewoonte, de verslaving, de kwellende gedachten of wat ook het patroon is, niet creatief. Het herhaalt zich steeds op dezelfde manier. Als verstandige wezens hebben wij de mogelijkheid deze patronen te doorzien en een oplossing te vinden. Dat is de opdracht voor het wakkere verstand en daarbij kan een goed consult een waardevolle hulp zijn. Met behulp van de horoscoop krijgen de krachten die ons drijven een naam en worden ze aanschouwelijk. We kunnen hun aard beter begrijpen en in de ervaringswereld van de astrologie naar doeltreffende oplossingen zoeken. Evenzo kunnen de Tarot, de I Ching of andere orakels van grote waarde zijn en ons helpen de demonen te doorzien en in plaats van passief lijden tot bewust handelen en leven te komen.

Dit alles moet niet tot de waan leiden dat alles 'maakbaar' is. De grenzen van onze mogelijkheden zijn best uitgebreid maar ze bestaan wèl. Niemand is absoluut vrij. Wij zullen allemaal, hoe 'zuiver' wij ook leven, op een dag sterven. Daarom waarschuwen de mythen ook voor zelfoverschatting. Zo loste Oedipus het raadsel van de sfinx op; dat was een fantastische, intellectuele prestatie. Maar het raadsel, wat de sfinx zelf voorstelde, interesseerde hem niet. En omdat hij het deel zo voor het geheel hield, kon de

val dichtslaan. Als overwinnaar van de sfinx mocht hij met de koningin van Thebe trouwen, wat hij natuurlijk direct deed – zonder te beseffen dat zij zijn lijfelijke moeder was.

Als het erom gaat nieuwe wegen te betreden en nieuwe vormen van gedrag te ontdekken, zijn radicale ommezwaaien meestal niet de juiste weg. Hoe traag het gaat, hoe de zwaartekracht zijn werk doet weet iedereen die wel eens te voet of met de fiets bergop wilde. Het gaat het beste als je het langzaam doet, stapje voor stapje. Wie zich overschat en zich teveel op de hals haalt zal in de regel voortijdig ophouden. De juiste houding is als de homeopathie waar niet de megagrote dosis geneest, maar een hoog verdund middel dat over een periode ingenomen tot de omslag komt en de verandering intreedt. Ook in de chaostheorie weet men dat het juist de kleine veranderingen zijn die als ze maar vaak genoeg plaatsvinden, tot maximale veranderingen leiden. 'Niet de oefening is moeilijk. Moeilijk is het om te oefenen' gaf Karlfried graaf Durckheim ons al te bedenken.

Omgaan met orakels is altijd weer verlichtend en heel nuttig. Daarbij is het heel belangrijk om in het hier en nu te blijven en je niet in de toekomst te verliezen. Daar refereert een engelse spreuk aan, die door de woordspeling alleen in het engels weergegeven kan worden:

Yesterday is historie
Tomorrow is a mysterie
Today is a gift
That's why we call it the present

HAJO BANZHAF

Vert. Susan Gorel